

2016-06-08

Dnr KS 0090/2016

Kulturdepartementet

Remissyttrande, Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5), betänkande av 2014 års Demokratiutredning – delaktighet och jämlikt inflytande**Sammanfattning**

Ljusnarsbergs kommun menar att Demokratiutredningen har förbisett viktiga aspekter beträffande den demokratiska utvecklingen i Sverige, vilket gör betänkandet bristfälligt.

Ljusnarsbergs kommun anser det orealistiskt att nominera två personer till varje förtroendeuppdrag samt tidsbegränsa hur länge en person kan sitta på ett uppdrag, detta då det är mycket svårt att rekrytera personer som är villiga att ta på sig förtroendeuppdrag.

Ljusnarsbergs kommun är negativ till försök med direktval till geografiska nämnder.

Ljusnarsbergs kommun kan inte se några positiva effekter av att förtydliga ordföranden i styrelsen och övriga kommunal- och landstingsråd funktion enligt utredningens förslag.

Ljusnarsbergs kommun anser att en reglering som fastslår registrering av lobbyister vid riksdagen skall inrättas.

Ljusnarsbergs kommun menar att utredningen ej belyser medborgardialogens förhållande till den representativa demokratin.

Ljusnarsbergs kommun anser folkinitiativet och lokala folkomröstningar är i motsättning till den representativa demokratin, vilken fastställs av regeringsformen.

Ljusnarsbergs kommun finner det märkligt ur demokratisk synvinkel att genomföra försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till kommunfullmäktige.

Ljusnarsbergs kommun delar starkt utredningens uppfattning om att öka skolelevs kunskaper i kritisk granskning och källkritik.

Inledning

Demokratiutredningen anger själv att dess ”övergripande uppdrag har varit att analysera behovet av och utarbeta förslag till åtgärder för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin, samt att stärka individens möjligheter till delaktighet i och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen” (sid 61). Av detta har

det blivit mycket ord men väldigt lite av konkreta förslag. Detta kan, enligt Ljusnarsbergs kommun, till stor del härledas till att Demokratiutredningen inte nämnvärt har analyserat de demokratiska problem som dagens Sverige har. Bland annat detta önskar Ljusnarsbergs kommun påtala i detta yttrande.

Demokratiutredningens sammansättning

Demokratiutredningen inbegriper ett stort antal personer men i den parlamentariska referensgruppen finns endast två primärkommunala politiker, i övrigt handlar det om riks- och regionpolitiker. Bland de experter som förordnats finns en representant från en primärkommun och en representant från Sveriges Kommuner och Landsting i övrigt representanter för organiserade särintressen och tjänstemän inom departement och myndigheter. Det dåliga inslaget av primärkommunala representanter är slående och visar utredningens bristande intresse för den lokala demokratin.

3 Om delaktighet och inflytande

3.2 Demokratins grundläggande principer

Demokratiutredningen anger fem grundläggande principer för demokrati (sid 74)

1. Effektivt deltagande
2. Politisk jämlikhet
3. Information och kunskap/upplyst kunnande
4. Makt över dagordningen
5. Allas rätt till deltagande

Utredningen menar vidare att demokratin är ett ramverk för fria diskussioner mellan jämlika och att ett demokratiskt styrelseskick måste vila på en demokratisk kultur (sid 75). Detta är intressant utifrån vad som Ljusnarsbergs kommun senare anger i detta yttrande som de demokratiska problem som utredningen ej beaktat.

3.3 Utredningens centrala begrepp

Utredningen har tre centrala begrepp beträffande demokrati: inflytande, delaktighet och representativitet (sid 76ff). Här konstateras att vad som påverkar individens möjlighet till inflytande är dess socioekonomiska resurser och som exempel på dessa anges ”inkomst, utbildning, socialt och kulturellt kapital och om individen har tillgång till inflytelsrika nätverk eller inte” (sid 76). Vidare anser utredningen ”att de politiska partierna bör verka för att de folkvalda i större utsträckning ska avspegla befolkningssammansättningen” (sid 83). Ljusnarsbergs kommun anser inte att det finns något att invända mot detta.

3.4 En diskussion om olika demokratiideal

Utredningen ser som sin uppgift ”att komma med förslag hur olika deltagardemokratiska inslag, såsom folkinitiativet, medborgarförslag, medborgardialog och remissvar, kan komplettera och samspela med den representativa demokratin” (sid 85). Dock konstaterar utredningen att ”Det framgår tydligt av regeringsformen att folkstyrelsen ska förverkligas

genom ett representativt styrelseskick och det finns också en opinion för den representativa

demokratin i Sverige” (sid 85). Här uppstår ett dilemma för utredningen, skall den förorda direkta deltagardemokratiska inslag, det vill säga främja individualism, eller följa regeringsformen, det vill säga folkstyrelse genom ett representativt styrelseskick. Ljusnarsbergs kommun anser att utredningen i sitt betänkande anammar det förstnämnda och beklagar detta. Den representativa demokratin har ett sådant värde att den måste försvaras mot särintressen i form av personer och organisationer som har alternativa vägar till inflytande än de demokratiska valen. Utredningen delar uppenbart inte denna syn då den inte vill registrera lobbyister och föreslår folkmotioner.

3.4.3 Avvägningar mellan medborgerligt inflytande och andra värden

I detta avsnitt diskuteras bland annat om finansiering av välfärdssystemet och ekonomisk hushållning (sid 87f). Vad som däremot inte diskuteras djupare är ekonomisk demokrati, det vill säga om styrelseskicket skall fördela de ekonomiska resurserna mellan individer och individgrupper, något som är av stor betydelse för det medborgerliga deltagandet i det demokratiska styrelseskicket.

3.6 Förslag om demokratipolitikens framtida utveckling

Utredningen föreslår följande mål för demokratipolitiken: ”En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande. Målsättningen med en hållbar demokrati uppnås genom specifika delmål” (sid 90). Dessa delmål utgörs av högt och jämlikt valdeltagande, en vital representativ demokrati, alla individers lika och goda förutsättningar att delta, påverka och få insyn i det politiska beslutsfattande mellan valen samt medvetenheten om demokratins grundläggande värderingar och ett samhälle motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism” (sid 93f).

Ljusnarsbergs kommun har inget att erinra mot målet för demokratipolitiken men anser att delmålen är diffusa och ofullständiga. Därtill kommer definitionsproblem, vad innebär exempelvis ”lika och goda förutsättningar ” och ”våldsbejakande extremism”?

3.6.2 Tillsätt en maktutredning

Ljusnarsbergs kommun delar utredningens uppfattning att en maktutredning skall tillsättas. Det viktiga är att den referensgrupp som knyts till maktutredningen har ett brett och jämlikt deltagande, det får inte enbart finnas representanter från universitet, myndigheter och särintressen, grupper som redan till stor del är organiserade och har stort inflytande. Det är även en, enligt Ljusnarsbergs kommun, felaktig ordning när en demokratitutredning föregår en maktutredning. Det logiska vore att först göra en maktutredning och därefter en demokratiutredning.

4 Demokratin och de stora samhällsförändringarna

Detta kapitel skulle kunna vara föremål för massor av synpunkter men Ljusnarsbergs kommun nöjer sig med att påtala de stora brister den upplever i utredningen och dess betänkande. Detta kapitel skall läsas utifrån vad som anges i utredningens kapitel 3 och vad som i detta yttrande framförs om detta kapitel.

Utredningens historieskrivning är bristfällig enligt Ljusnarsbergs kommun och undviker att ta upp de mest grundläggande förändringarna i Sverige i nutidshistorien.

Sverige har de senaste cirka 30 åren i mycket stor omfattning anammat New Public Management (NPM), vilken grundar sig på den nyliberala ideologin. Under 70- och 80-talen började den offentliga sektorn betraktas som ”alltför byråkratisk, stelbent och rent av maktfullkomlig” (Ahlbäck Öberg och Widmalm i Statsvetenskaplig tidskrift nr 1 2016 sid 9), staten betraktades som upphov till samhällsproblemen. ”Den lösning som förespråkades var att staten borde bli mer lik marknaden och grundidéerna på ett mer abstrakt plan kom från public choice-teorierna. Enligt denna ideologiska fåra står individens och marknadens drivkrafter i centrum. I praktiken kom det att innebära att statens inflytande skulle rullas tillbaka till förmån för marknadens aktörer” (Ibid sid 9). Utifrån detta framkom NPM som bäst kan ”beskrivas som ett kluster av idéer som hämtats från det privata näringslivet som går ut på ett utpräglat marknadstänkande, där stor uppmärksamhet ägnas åt kostnadskontroll och finansiell genomskinlighet, överföringar av marknadsmekanismer till den offentliga verksamheten, decentralisering samt bolagisering och privatisering av offentlig verksamhet” (Ibid sid 11). ”En av de mest centrala tankegångarna i det som kallas för NPM är att offentlig verksamhet blir mer effektiv och mindre kostsam om den efterliknar marknadens – eller, rättare sagt, ett slags idealbild av hur man tyckte att marknaden fungerade när den fungerade som bäst. Helt central för NPM är också antagandet att reformidéerna kan appliceras på i princip vilken verksamhet som helst för att uppnå kostnadseffektivitet (*one size fits all*), utan hänsyn till den stora variation av service och tjänster som den moderna välfärdsstaten är satt att producera” (Ibid sid 12).

För att efterlikna marknaden är konkurrens det väsentligaste och avgörande, demokrati som utredningen definierar den, är av underordnad betydelse. ”Antagandet om konkurrens som positiv drivkraft kan alltså ses som en förutsättning för den nyliberala övertygelsen om marknadens överlägsenhet gentemot staten. Konkurrens antas leda till tillväxt genom en mer effektiv användning av resurser och genom skapa incitament för innovation och nytänkande. Nyliberala tänkare framhåller också konkurrens som en garant för individens frihet, genom att tävlan mellan olika aktörer skapar valfrihet och erbjuder sätt att fördela resurser utan statlig inblandning. I kontrast till denna positiva syn på konkurrensens så bygger nyliberalismen på en pessimistisk syn på politik som karaktäriserat av ineffektivitet, maktkamp och

egenintresse”. (Nyberg i Statsvetenskaplig tidskrift nr 4 2015 sid 508f). Detta innebär att

”Statens roll är att agera neutral domare och upprätthålla marknadens spelregler och får därför inte frestas till att lyssna på enskilda gruppers krav på omfördelning och lägga sig i spelets utgång” (Ibid sid 509) och ”Därför måste så väl offentliga aktörer, företag och individer tvingas att respektera den fria konkurrensen” (Ibid sid 509). Denna demokratiideologi kräver ” en stat som driver en politik som är förenlig med konkurrensen. Enligt nyliberal ideologi bör alltså konkurrensen upphöjas till en mätsticka för vilken politiken som anses önskvärd --- . Foucault har beskrivit detta som att marknaden *säger sanningen* till politiken genom att fungera som en sorts ekonomisk tribunal som avgör vad som är bra och dålig politik” (Ibid sid 510). Konsekvensen av detta blir att ”Konflikter om vad som är bra och dåligt för konkurrensen, och alltså vilken politik som är önskvärd, avgörs inom juridiken, samtidigt som jurister i högre grad förlitar sig på ekonomiska analyser och resonemang i sina avgöranden. Nyliberal politik leder därmed till en juridifiering av politiken som innebär att makt flyttas från politiker till jurister och ekonomer” (Ibid sid 511).

Vad som ovan beskrivs är ett paradigmskifte i den svenska uppfattningen av demokrati och detta belyses inte av Demokratiutredningen i sitt betänkande. Utredningen tycks snarare anse denna utveckling vara en naturlag som alla måste förhålla sig till, det finns inget som kan stoppa denna utveckling. Sanningen är dock att det är en medveten förd politik i Sverige de senaste cirka 30 åren som degraderat demokratin i den betydelse som utredningen vill ge begreppet demokrati. Målet ”En hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och inflytande”, med vidhängande delmål, uppnås inte gentemot den stora majoriteten medborgare. Ett konkret exempel är bostadssegregationen som utredningen själv anger medföra brott mot demokratins mål. Bostadssegregationen är en konsekvens av en medveten förd politik, utförsäljning av fastighetsbestånd inom kommunala allmännyttiga bostadsbolag och införande av större inslag av marknadshyressättning tillsammans med införandet av friskolor och fritt skolval, har starkt bidragit till bostadssegregation, det vill säga den förda politiken har devalverat demokratin i utredningens mening till underordnat värde till förmån för marknaden och individualismen. Demokratiutredningen har inte i sitt betänkande gjort en analys av detta fenomen.

En annan aspekt av demokrati i form av deltagande är tillit, för att medborgare skall delta i den politiska processen (demokratiska processen), anser Ljusnarsbergs kommun att tillit till samhället och den politiska processen är av avgörande betydelse. Denna tillit har minskat den senaste tiden och detta har sin förklaring. Ageranden från politiker, tjänstemän och andra aktörer som exempelvis Mona Sahlin, Marianne Samuelsson, Jean-Claude Juncker, Svenska Kyrkan och Nordea gör det fullt begripligt att tilliten bland medborgarna är svag och intresset för att delta i den demokratiska processen är tämligen låg. Detta är en oroande utveckling då Norden har en tillitskultur enligt historikern Lars Trädgårdh ”som bygger på att människor har förtroende för samhällets institutioner ” och ”Tillitskulturen hotas om de högsta ledarna i

näringslivet, facken, myndigheterna och politiken inte tar ansvar” (Grant och Mosskin i

Dagens Samhälle nr 21 2016 sid 10). Detta fenomen med tillit är något som Demokratiutredningen undviker att ta upp i sitt betänkande.

Vad som framförts ovan är Ljusnarsbergs kommuns huvudsakliga kritik mot Demokratiutredningens betänkande, det är undfallande och i avsaknad av att belysa avgörande demokratiska problem i landet, vilket gör att utredningen är bristfällig. De förslag som framförs är av perifer betydelse för den demokratiska utvecklingen i Sverige.

7 De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Utredningen avslöjar i detta kapitel ett dubbelspel. På sidan 243 anges beträffande folkvalda att ”Social representativitet är en rättvisefråga och en fråga för demokratis legitimitet”. Däremot anges på sidan 222f att ”I och med de förtroendevalda kvinnorna generellt har en högre utbildning leder kvotering av kvinnor till att de förtroendevalda i sin helhet blir mer *kvalificerade* (vår kursivering)”. Utredningens uppfattning är således att högre utbildade personer är mer kvalificerade till att vara förtroendevalda. Detta är ett synsätt och en nedvärdering av representativiteten från utredningens sida som Ljusnarsbergs kommun starkt motsätter sig. Den kan dock tolkas som utredningens uppriktiga uppfattning om människors lika värde och betydelsen av representativitet i beslutande församlingar.

7.6.4 De politiska partiernas insatser för att förbättra den sociala representativiteten

Ljusnarsbergs kommun menar att utredningen här visar sin bristande förankring i verkligheten, det anges att partierna bör ha som princip att alltid nominera två kandidater till politiska uppdrag (sid 251) samt att partierna bör ”införa begränsningar för hur länge en person kan sitta på ett särskilt uppdrag” (sid 252). I flertalet partier och flertalet kommuner i landet är det oerhört stora problem med att rekrytera personer vilka är beredda att arbeta partipolitiskt och påta sig förtroendeuppdrag. Det är utifrån detta en ren utopi att det skulle finnas möjlighet att nominera två personer till varje förtroendeuppdrag samt begränsa hur länge en person får inneha ett uppdrag.

Det är även diskutabelt hur demokratiskt det är att begränsa hur länge personer får inneha förtroendeuppdrag.

8.3.2 Försök med direktval till geografiska nämnder

Ljusnarsbergs kommun motsätter sig förslagen om direktvalda geografiska nämnder och att tillåta att ett antal mandat i nämnderna tillsätts direkt av väljarna. Utredningen konstaterar själv att direktval kan leda till minskad helhetssyn och ökad populism (sid 271). När sedan utredningen menar att denna möjlighet enbart skulle finans på landsbygden blir förslagen svåra att förstå. Det finns dessutom inte enligt Ljusnarsbergs kommun anledning till att ha olika valsystem för mandatet i en och samma nämnd.

9.3.2 Förtydliga ordföranden i styrelsen liksom övriga kommunal- och landstingsråds funktion

Ljusnarsbergs kommun förstår inte vilka positiva effekter som skulle uppnås med uppdragsbeskrivningar för förtroendevalda som fullgör sina uppgifter på heltid eller betydande del av heltid när dessa enligt utredningen ”ska innehålla en beskrivning av uppdragets huvudsakliga uppgifter, men bör inte skapa inlåsnings effekter” (sid 324). Detta medför, enligt Ljusnarsbergs kommun, enbart mer administrativt arbete inom kommunen.

9.3.3 Begränsa antalet mandatperioder för ordförandeposter

Ljusnarsbergs kommun hänvisar till vad som i yttrandet framförts under avsnitt 7.6.4.

10.4.3 Ge utredningar bättre förutsättningar att inhämta åsikter och intressen från allmänheten

Ljusnarsbergs kommun ser, å demokratins vägnar, med oro på att ”Direktiven har blivit mer detaljerade och de är ofta på förhand givet vad utredningarna ska komma fram till” (sid 353). Ett viktigt inslag i den svenska demokratin är ett utredningsväsende där utredningarna är objektiva och allsidiga, utan detta förfarande minskar förtroendet för utredningar.

10.6 Överväganden och förslag om möjligheterna att påverka genom icke-institutionella kanaler

Utredningens bedömning är att det inte är önskvärt med register över lobbyister vid riksdagen (10.6.1 sid 375). Utredningen gör även bedömningen att lobbying inte är en direkt utmaning mot demokratin (sid 373). Ljusnarsbergs kommun delar inte dessa uppfattningar.

Lobbyism anser Ljusnarsbergs kommun är en fara för demokratin, i synnerhet i ljuset av den avkorporativisering som utredningen konstaterar (sid 359). Detta, tillsammans med professionaliseringen av påverkansarbetet, medför en stor risk för demokratiskt underskott, resursstarka organisationer och intressegrupper ges ett större inflytande och därmed minskar den politiska jämligheten. Ljusnarsbergs kommun anser även att utredningen tar för lätt på rörligheten mellan näringsliv och politik.

10.6.2 Folkmotion bör införas i riksdagen

Ljusnarsbergs kommun är negativ till detta förslag. Ljusnarsbergs kommun vill likt Grundlagsutredningen i sitt betänkande En reformerad grundlag (SOU 2008:125), betona att den representativa demokratin är och bör förbli fundamentet i det svenska folkstyret. Folkmotioner är utifrån detta perspektiv en försvagning av demokratin.

10.6.3 Stärkt insyn i riksdagens arbete

Utredningens bedömning är att ”Riksdagen bör verka för att allmänheten har god insyn i riksdagens arbete” (sid 384), detta motiveras bland annat av ”Mot bakgrund av olika former

av informella kontakter mellan intresseorganisationer och riksdagen ökar kan det finnas skäl att vidta åtgärder för att försäkra att maktutövandet sker i transparenta former” (sid 384). Enligt Ljusnarsbergs kommun motiverar detta registrering av lobbyister.

11 Medborgardialog och samråd i kommuner och landsting

Utredningen konstaterar att medborgardialoger inte ger ”alla medborgare samma förutsättningar att delta och påverka” (sid 406) och ”Det finns en tendens att s.k. *nimbys* (not in my back yard) eller resursstarka särintressen organiserar sig och kan förhindra en process som en bredare allmänhet står bakom” (sid 407). Detta visar också ”att det oftast är personer från resursstarka grupper som deltar i medborgardialoger. Det kan innebära att dessa genom att delta i medborgardialoger stärker sitt inflytande i den lokala demokratin” (sid 407).

Utredningen konstaterar också att ”Flera studier och utvärderingar av olika former av medborgardialoger visar att dessa också ofta gynnar resursstarka medborgare. ---. Det finns därmed en risk att medborgardialoger bidrar till att redan resursstarka grupper får ytterligare en kanal att framföra sina intressen” (sid 432).

Ljusnarsbergs kommun anser att utredningen avfärdar detta demokratiska problem lättvindigt genom att ange att kommunerna bör anta principer och riktlinjer för medborgardialogerna och att fullmäktige skall verka för att medlemmarna har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut (sid 413). Därtill skall fullmäktige anta en demokratipolicy (11.5.4 sid 437) och införa medborgarråd. Ljusnarsbergs kommun har svårt se detta medföra några större demokratiska vinster utan snarare mer administration och falska förhoppningar om inflytande bland medborgarna. Dessutom kan det ifrågasättas hur detta förhåller sig till den representativa demokratin.

12 Det förstärkta folkinitiativet

12.7 Övervägande och förslag om folkinitiativet

Utredningens sammanfattande analys är att ”Folkinitiativet är ett värdefullt redskap för inflytande och delaktighet i den lokala demokratin. Några förändringar av folkinitiativets grundläggande principer behöver inte göras” (sid 463).

Ljusnarsbergs kommun delar inte utredningens analys. Folkinitiativet är en motsättning till den representativa demokratin och lokala folkomröstningar gynnar särintressen, försvårar en helhetssyn på politiken och ansvaret för de politiska besluten, de som initierar folkomröstningar har inget helhetsansvar och det främjar populism och egoism. Det är förbluffande enligt Ljusnarsbergs kommun att utredningen inte analyserar tvivelaktiga demokratiska metoder som folkinitiativ och folkomröstningar i den lokala demokratin och det representativa styrelseskicket. Det demokratiska underskottet ökas även med utredningens

bedömning att de politiska partierna skall binda sig vid att följa valresultatet i en folkomröstning (12.7.7 sid 483).

13 Medborgarförslag och folkmotion

Ljusnarsbergs kommun anser inte folkmotion skall ersätta möjligheterna för kommunerna att själva besluta om det skall finnas möjlighet till medborgarförslag eller ej.

För det första är förslaget om lagstiftad folkmotion ett ingrepp i den kommunala självstyrelsen. För det andra undergräver folkmotioner den representativa demokratin och gynnar resursstarka grupper samt öppnar upp för organiserade särintressen. Det finns i dagsläget ett tämligen svagt intresse för medborgarförslag och sannolikt kommer intresset för folkmotioner vara svagt. Medborgarförslagen visar att det är mindre specifika sakfrågor som lyfts upp och därmed medför det ett merarbete som riskerar undantränga viktigare frågor, det finns ingen anledning att tro utan att det blir samma konsekvenser av folkmotioner. Däremot finns det en fara med att tillåta namnsamlingar via webb för både folkinitiativ och folkmotioner, risken för att okylnesunderskrifter ökar sannolikt, det är enkelt att göra en underskrift på webben utan närmare eftertanke. Merarbetet för kommuner kan bli betydande.

Ljusnarsbergs kommun ställer sig tveksam till utredningens ärliga uppsåt med att införa folkmotion i stället för medborgarförslag, på sidan 637 anger utredningen att ”det troligtvis kommer att leda till att färre förslag inkommer” om folkmotion ersätter medborgarförslag.

14.8.1 Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Ljusnarsbergs kommun anser inte att det skall genomföras en försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år vid val till kommunfullmäktige 2018 och 2022. Utredningens motiveringar för detta är för svaga. Förslaget blir ännu mer obegripligt när det bara skall genomföras i de kommuner som önskar ingå i försöksverksamheten, det torde strida mot de demokratiska principerna att vissa ungdomar har rösträtt till kommunfullmäktige men inte andra, allt beroende på vilken kommun de är folkbokförda i.

14.8.3 En genomtänkt och sammanhållen ungdomspolicy

Ljusnarsbergs kommun har svårt att se hur upprättandet av kommunal policy eller handlingsplan för den lokala ungdomspolitiken skulle gynna demokratin i praktiken och ungas inflytande, faran för att detta bara blir en pappersprodukt utan reell inverkan på den lokala demokratin är stor.

14.8.4 Öka elevers kunskaper och formerna för medborgerligt inflytande

Ljusnarsbergs kommun är positiv till utredningens förslag. Dock är kommunen oroad över att utredningen påvisar en stor brist bland lärare och skolledare vad gäller den lokala demokratin

och den lokala politiska förvaltningen.

14.8.5 Samverkan mellan skolor och den lokala politiska förvaltningen

Ljusnarsbergs kommun delar utredningens bedömning.

14.8.6 Skolelevers kunskaper i kritisk granskning och källkritik skall öka

Ljusnarsbergs kommun delar till fullo utredningens förslag. I dagens samhälle med allt fler sociala medier där synpunkter och åsikter florerar utan någon källhänvisning eller ansvarig medför att behovet av källkritik är större än någonsin. Detta gäller även beträffande utvecklingen av medier som TV, radio, tidningar och tidskrifter, det journalistiska arbetet har allt mer blivit ett refererande, djuplodande inslag och artiklar med ordentlig research är numera allt mer sällsynt.

14.8.7 Stärk ungas organisering, föreningskunskap och främja föreningsengagemanget i skolan

Ljusnarsbergs kommun vill här understryka vad som utredningen anger på sidan 569 ”Det är också viktigt att ideella föreningar och nätverk ges tillträde till skolorna och att kontaktytorna mellan elever och det civila samhället främjas”. Detta kräver att skolorna öppnar sig för omvärlden.

15.7.5 Tillgängliga lokaler för politiska möten

Ljusnarsbergs kommun delar utredningens bedömning men vill samtidigt påtala att tillhandahållandet av tillgängliga lokaler för samtliga politiska möten kan medföra stora kostnader.

16. Konsekvenser av förslagen

Ljusnarsbergs kommun anser det beklämmande att utredningen, likt i princip alla statliga utredningar numera, anger att deras förslag inte innebär några ekonomiska konsekvenser för kommunerna, allt för att staten skall undgå finansieringsprincipen. Skapandet av diverse dokument, ökade krav på kommunerna på det digitala området, ökade informationskrav, medborgardialoger och ökad tillgänglighet är exempel på vad som framkommer i utredningen som kommer att medföra ökade kostnader för kommunerna. Särskilt stötande är det när utredningen påstår på sidan 638 att införandet av folkmotioner innebär ”en stor besparing för kommuner och landsting”. Utredningens resonemang som föregår denna slutsats är av sådan fantasifull teoretisk karaktär att den saknar all förankring i den kommunala verkligheten.